

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau Resum executiu

Títol: Alliberament de la dona i lluita de classes en el debat sobre el treball domèstic

Autor/a: Marta Vallvé Navarro

Tutor/a: Dafne Muntanyola Saura

Data: 16 de maig del 2019

Grau en: Ciència Política i Gestió Pública

És l'opressió de les dones una expressió de les contradiccions de classe? L'opressió de les dones es recolza sobre unes bases materials? Cal buscar-les dins les mateixes relacions capitalistes de producció o en unes altres relacions independents? Quina relació hi ha entre capitalisme i patriarcat, cal entendre'ls com un mateix sistema o com a sistemes autònoms? La unió de l'alliberament de la dona i la lluita de classes presenta nombrosos problemes i no resulta òbvia la forma com articular aquests dos principis. Des de diferents sectors feministes i marxistes s'han posat sobre la taula plantejaments distints que integren o combinen aquests dos elements, conformant visions polítiques diferenciades i en diàleg. La pregunta principal d'aquesta recerca és: de quines formes s'articula l'alliberament de la dona amb la lluita de classes en el feminisme de la segona onada? Per acotar la recerca, s'ha decidit analitzar aquesta qüestió fent una revisió bibliogràfica del debat sobre el treball domèstic. A més a més, es disposa de tres preguntes de recerca secundàries: per què el treball domèstic va ser un tema tan central pel feminisme de la segona onada? Quines són les qüestions clau sobre les quals es debatia? Com es relacionen aquestes qüestions entre elles?

L'objectiu principal de la recerca és estudiar les diferents posicions polítiques del feminisme de la segona onada respecte a la forma de vertebrar alliberament de la dona i lluita de classes des de l'anàlisi del debat sobre el treball domèstic. A més a més, la recerca compta amb dos objectius específics: explorar les propostes polítiques que es defensen des de les diferents posicions del debat i analitzar les implicacions que tenen les diferents conceptualitzacions del treball domèstic sobre l'estratègia política.

Tot i que el marxisme no té una sola tradició teòrica homogènia respecte a la qüestió de la dona¹, el plantejament marxista tradicional sí que disposa d'una posició política comuna àmpliament compartida. Aquesta posició s'ha anomenat *posició ortodoxa* i es caracteritza per defensar la completa incorporació de les dones al mercat laboral com una precondition per al seu alliberament, la socialització del treball domèstic i la cura dels infants, el proletariat com a únic subjecte revolucionari i la integració de les dones treballadores en el moviment socialista. Així doncs, des de la *posició ortodoxa* es manté que el moviment autònom de dones, donat que actua al marge del moviment socialista i la lluita de classes, no és revolucionari.

La tesi d'aquest treball és que hi ha dos enfocaments en el debat sobre el treball domèstic des d'on el feminisme de la segona onada qüestiona la *posició ortodoxa*. Els dos enfocaments defensen el moviment autònom de dones com a estratègia política però el sustenten sobre bases teòriques diferenciades. D'una banda, s'identifica un corrent que justifica el moviment autònom de dones a partir de la posició de les dones

1 Hi ha dues tradicions teòriques que han conviscut en contradicció que Vogel (2013[1983]) anomena *dual-system perspective* i *social reproduction perspective*

com a classe, que es fonamenta situant treball domèstic en un mode de producció independent al mode capitalista de producció. Consegüentment, l'opressió de les dones s'analitza fora del sistema capitalista, sobre unes altres bases materials autònomes. Aquesta aproximació s'ha anomenat *enfocament dual* i l'autora que la desenvolupa en el debat és Delphy (1980[29170]). D'altra banda, altres autors basen el potencial revolucionari de les dones com a subjecte polític en la seva conceptualització del treball domèstic com a treball productiu. Situen el treball domèstic dins la producció capitalista, entenent l'opressió de les dones a partir de la seva posició específica en el capitalisme i les mestresses de casa com a part integrant del proletariat. D'aquesta forma, defensen la importància de la lluita de les dones des de la seva posició de mestresses de casa, sense necessitat d'integrar-se al mercat laboral per ser part activa de la revolució. La primera autora a desenvolupar aquesta aproximació, que anomeno *enfocament integrat*, és Dalla Costa (1979[1972]). S'argumentarà també que l'origen teòric d'aquests dos enfocaments, encara que qüestionin la *posició ortodoxa*, està vinculat als dos llegats que identifica Vogel (2013[1983]) en la tradició teòrica marxista: la *dual-system perspective* en el cas de l'*enfocament dual* i la *social reproduction perspective* en el cas de l'*enfocament integrat*.

Així doncs, tot i que en el debat sobre el treball domèstic primàriament es discuteix sobre com conceptualitzar el treball domèstic amb les categories marxistes, hi ha també un debat polític subjacent sobre la posició de classe de les dones i l'estratègia política a seguir (especialment pel que fa a la relació que haurien de tenir les dones amb el moviment socialista). Com conceptualitzar el treball domèstic, per tant, té profundes implicacions polítiques. Tanmateix, aquestes implicacions polítiques no s'han de pensar de forma determinista: la forma de conceptualitzar el treball domèstic s'utilitza per fonamentar i justificar diferents estratègies i anàlisis polítiques però no porta directament a elles. De fet, els autors i autores que mantenen la *posició ortodoxa* en el debat comparteixen l'estratègia política però difereixen en molts casos en la forma de conceptualitzar el treball domèstic.